

Sven Koefoed: Erindringer fra Besættelsen (og derefter)

Version 1.0 - 14.02.2006.

1910-

Jeg er født 3 JAN 1910 - søn af barber og frisørmester, tobakshandler Anton Felix Koefoed og hustru Ingeborg Marie f. Hansen. Fars brødre var løjtnant af artilleriet, musikdirigent Hjalmar Koefoed, Tivolis promenade-og harmoniorkester, og Sophus Koefoed, musikdirigent for marinens musikkorps. Min bedstefar Edward Koefoed, krigsassessor var dirigent for 1 REG musikkorps i 1890'erne. Far havde frisørsalon i Frederiksholms Kanal 2. Privat boede vi Thorshavnsgade 2. Her boede jeg indtil mit 24. år.

I slutningen af 1939 blev jeg opfordret, som gammel befalingsmand fra KLK, til at melde mig til 10. AA for uddannelse til BM ved Københavns luftforsvar, som man havde til hensigt at oprette i løbet af 1940. Denne uddannelse påbegyndtes i januar 1940.

1940-

Vi havde øvelser fire gange om ugen plus søndage på Amager skydeterræn. Uddannelsen varede til den 8. april kl. 2230, da blev vi sendt hjem – på trods af, at vi på det tidspunkt vidste, at man var indstillet på, at noget skulle ske. Så oprandt den 9. april. Dette blev en skuffelsens og bitterhedens dag. Ingen sendte bud efter os. En forholdsordre fandtes ikke på dette tidspunkt.

Jeg måtte som sædvanligt på Geodætisk Institut. Her var der stor travlhed med at brænde papirer og dokumenter. Instituttet fik tyske vagtposter, og vi fik lov til at fortsætte opmålingsarbejdet. Som afveksling blev jeg sendt ud på kortrevision i ca. to måneder i 1941 til Sydsjælland og i 1942 til Lolland og 1943 til Østfyn. Den 29. august sluttede dette arbejde.

Vi fik ordre til at møde ved det tyske kommandantskab i Svendborg for at få ordnet vores papirer, men i stedet blev vi interneret på Højskolehjemmet i stedet for hjemsendelse til København. Vi blev dog – efter nogle dages forløb under behørig opsyn – puttet i et tog og sendt til København. Det var mærkeligt at sejle over Storebælt på en mennesketom færge, hvor alle gik og skulede til hinanden.

Frihedskampen

September 1943 blev jeg opsøgt af kompagnifører Dencker i fars tobaksforretning. Han repræsenterede O-grupperne under modstandsbevægelsen, som begyndte at røre på sig i større omfang. Han opfordrede mig til at blive distriktsleder for Kgs. Lyngby, samle BM og menige til et KMP, der skulle indgå i Livjægerens Frihedsbataljon. Vi dannede en "læseforening" med [oberst Mygind](#) som formand. Vi holdt møder forskellige steder i byen – feks Strøhs vinhandel og revisor Holm på Frederiksberg.

Det lykkedes på kort tid at samle de nødvendige DF – alle løjtnanter fra Hæren – samt et par korporaler. Så rullede ”snebolden” og KMP voksede støt.

Mine DF navne skal her nævnes: Direktør Gunnar Andersen, Skandivavisk ABC, bankbestyrer J. Kristensen, Folkebanken i Lyngby, boghandler Zachariassen, Lyngby Hovedgade, herrerekviperingshandler Østrup Møller samt fuldmægtig Dam, Nationalbanken – lidt senere lærer Børge de Gier.

Alt gik godt indtil Holger Dam blev ”taget” den 14. januar 1945. Det fik jeg straks melding om, hvilket han naturligvis løb an på, hvorefter han opgav mit navn og forretningsadressen på min far, Frederiksholms Kanal 2.

Jeg mødte tidligt den 15. januar på Institutet for at melde, at nu var det sket. Man måtte undvære min tilstedeværelse fremover. Jeg gik derefter over i forretningen for at blive barberet i salonen, der lå bag ved tobaksafdelingen. Da jeg sad der, kom der en høj mand ind med sorte lange støvler og spurgte efter mig. Ekspeditricen fru Andersen var koldblodig nok til at sige, at Koefoed sædvanligvis altid kom kl. 1130. Jeg sad imens med sæbe i hele ansigtet. Han gik heldigvis, og jeg blev færdig og forsvandt ud af bagdøren. Jeg fik senere at vide, at han hed Hammeken. Nu drev jeg rundt i byen indtil 1130, på det tidspunkt stillede jeg mig op ovre i Nybrogade. Jeg ville se hvad der skete. Ganske rigtigt kl. 1130 præcis rullede en lastbil og en personvogn op foran forretningen, som blev besat af flere mænd. Alle som i løbet af dagen havde spurgt efter mig blev holdt tilbage og ført til Vestre Fængsel, hvor nogle sad et par måneder. Ingen havde heldigvis forbindelse med vores organisation.

Samme eftermiddag ved 16-tiden ankom tre gestapo-folk til huset på Kulsviervej for evt. at kunne arrestere mig der. Desværre kom Gunnar Andersen fra ABC på besøg, som han jævnlig gjorde uvidende om, at der var gestapo-folk i huset. Gunnar Andersen blev arresteret og sendt til Tyskland i KZ-lejr.

Nu forsvandt jeg væk, ud i byen for at finde et sted, hvor jeg kunne være i nogenlunde sikkerhed. Organisationen sørgede for skiftende opholdssteder, indtil jeg skulle sendes til Sverige. Kort tid inden jeg skulle af sted, fik jeg et møde i stand med min kone på den klinik, hvor hun skulle føde senere på foråret. Klikken lå på Tranegårdsvej i Hellerup.

7. februar skulle jeg træffe en kontaktperson for transport ude foran Det kongelige Teater ved hjælp af særlige kendetegn og orduvekslinger. Han førte mig foreløbig ud til et lille hotel i Helgolandsgade for senere at ledsage mig til Bornholmsdamperen. Jeg skulle nu – så ubemærket som muligt – se at komme ombord. Det skete dog lige præcis sammen med Gestapo, der dog benyttede den agterste landgangsbro. Jeg gik forud og blev nu ført nedenunder og skjult i ankerkædekassen. Her sad jeg i syv timer.

Der blev denne aften foretaget en større razzia ombord for at finde eventuelle flygtninge. Man var især ude efter engelske spioner. Min senere afdelingschef, oberst Helk, var netop én af dem. Han var sprunget ud i faldskærm i Jylland og skulle videre til Stockholm. Han var så dygtig at klare sig og slippe igennem. Der blev en del råben og skrigen samtidig med skud fra kajen. Kl. 2400 luftalarm – jeg blev efterhånden lidt beklemt til mode over situationen, men det gik. Kl. 0200 sejlede vi.

Da skibet skulle igennem Falsterbokanalene, skulle der en lods ombord ud for Malmø. Et stykke tid før han kom, kravlede jeg op på dækket, og alle andre uden undtagelse blev beordret under dæk. Kaptajnen på skibet var klar over min situation. Da lodsens var kommet ombord, råbte jeg hans båd an og krøb ned ad lejderen til denne. Jeg blev nu bragt til fyrskibet uden for Malmø og sov der om natten. Ved dag gry blev jeg hentet af det svenske søpoliti og bragt til samlingsstedet for flygtninge oppe i byen. Det var en fantastisk oplevelse at se en by i fuld belysning, og at kunne købe alt det chokolade, som man havde lyst til. Efter undersøgelse af mit forhold og lægeundersøgelse på et hospital, blev jeg efter 2 dages forløb sendt til en lejr i

Tyringe.

Her traf jeg (sammen med en del andre sabotører) pastor Sandbæk. Der var også en del jøder, som alle havde boet der i mange måneder. Her var jeg resten af måneden, indtil jeg fik lejlighed og tilladelse til at tage til Stockholm for at komme ind i brigaden et eller andet sted.

Der var brug for en ekspeditionsofficer ved Brand- og Rydningskommandoet i Ryd. Den sprang jeg til for at komme i gang igen, det trængte jeg til efter flugten. α

Da man blev klar over, at jeg kunne andet end kontorarbejde, blev jeg instruktør på det militære område. Mandskabet skulle jo også have uddannelse i at optræde under kamp foruden den mere specielle uddannelse, der var nødvendig for dem. I slutningen af marts blev jeg adjutant hos chefen for hele kommandoet, kaptajn Brash.

5. maj sluttede krigen i Danmark, og overførsel af Brigaden til Sjælland kunne starte.

Vi blev overført til Danmark via Helsingør den 7. maj medbringende en stor lastbilkolonne på 25 biler indeholdende store mængder ammunition.

Vi slog os ned i Mathæusgade skole. Der gik nu en rum tid med at få hjemsendt mandskabet og fordelt materiellet og afvikling i almindelighed. KN Brasch blev forflyttet, og jeg forestod den endelige afvikling, så dette blev oktober inden jeg endelig blev hjemsendt.

I mellemtiden var jeg blevet topograf ved Geodætisk Institut. Jeg havde fået min søn nr. 3. Den anden søn døde kun 4 uger gammel i 1943. Det lykkedes ved illegal vej at sende mig meddelelsen om fødslen, som fandt sted den 17. april.

1946 -

Så snart det blev muligt, gik jeg ind i Livjægernes Hjemmeværnsforening. Der blev oprettet kursus til kompagnifører, som jeg desværre ikke havde tid til at frekventere. Jeg gik alligevel op til eksamen med de øvrige og på grund af mit tidligere virke i Sverige – bestod jeg denne.

1948 deltog jeg i Instituttets flyvefotoekspedition til Vestgrønland i fire måneder. Jeg fløj derop med en Catalina og var indkvarteret på den amerikanske base BW 1, Nassarssuaq i deres udmærkede indrettede officerskvarterer. Jeg var her ansat som regnskabsfører, men deltog dog i enkelte fotoflyvninger. Det var en helt anden oplevelse at se Grønland fra luften. Da vi skulle flyve hjem med vores Catalina og var i nærheden af Kap Farvel kom den ene motor i brand. Branden blev slukket, men motoren var ødelagt. Vi vendte nu om – faldt ufrivilligt 1000 meter ned til en højde af 300 meter over det stormpiskede hav. Flyet blev rettet op, og vi fløj på én motor hjem til basen. Radioen kunne vi ikke bruge på grund af gnister. 4000 liter benzin blev tømt ud i havet. Ingen automatik fungerede – det hele skete med håndkraft.

Efter hjemrejsen fra Grønland, der gik over Island med US airforce og ruteskibet Alexandrine, gik jeg igen i gang med at varetage udtegningen af kort efter luffotos indtil 1964.

I maj 1949 blev jeg udnævnt til kompagnichef, kaptajnløjtnant i Hjemmeværnet og blev tildelt et af Livjægerkompagnierne 6109 i Frihavns området. Ved nyordning i 1963 blev jeg kaptajn og gjorde tjeneste som chef for samme kompagni.

I 1955 fik jeg FHT for 25 års tjeneste. 1959 blev jeg udnævnt til overtopograf og modtog samme år på HJVs 10-årsdag, Hjemmeværnets fortjensttegn.

1951-1955 havde jeg den glæde at være chef for hjemmeværnsdistriktets gruppefører og BM skoler. Jeg deltog i flere efterårsmanøvrer, som tjenstgørende ved 1 REG. DL.

Efterskrift

Ovennævnte selvbiografi slutter alt for tidligt, når det tages i betragtning at Sven havde en ret aktiv tilværelse også efter sin pensionering fra Geodætisk Institut i 1975. I de sidste år på GI blev Sven leder af det grønlandske navnekontor, som på grund af pladsmanglen sammen med andre afdelinger flyttede til Gernersgade, den tidligere Søværnskommando, som blev integreret i Forsvarskommandoen i Vedbæk i 1972.

1970 blev Sven afskediget som kompagnichef, og i mange år fortsatte han som aktiv menig i kompagniet, og han var altid klar til at støtte op om hjemmeværnssagen. I 2001 meldte han sig ud af HJV på grund af svigtende helbred.

I 1950 startede motoriseringen i familien. Først med en scooter med sidevogn. Snart var det ikke nok, nu skulle det være 4 hjul: Loyd, Anglia, Volvo Amazone, Toyota Carina, den sidste blev købt i 1985.

Friluftsliv og rejser. I 1960`erne starter campinglivet med campingvogn på rejser i Europa og England (1966). Sidste store udlandsrejse i 1976 ender katastrofalt med totalskade af bil og campingvogn på motorvejen i Tyskland. Gerda endte på hospitalet i flere uger. Sven slipper som sædvanlig heldigt fra ulykken, men han måtte helt alene samle rester op på motorvejen og sørge for hjemtransport mv.

Herefter blev det til campingture i Danmark samt 2 måneders ophold på Samsø Campingplads, hvor han hjalp en kollega fra Institutet i ledelse af pladsen samt pasning af købmandsudsalg. Dette gjorde han indtil 1995. Så måtte Sven opgive, da hans øjne begyndte at svigte ham. Niels overtog Carinaen fra 1985, og campingvognen blev parkeret hos Per i Udsholt, hvor de også holdt deres sidste ferier. Sven lagde nyt gulv i kontoret i Udsholt i 1996. Campingvognen blev skrottet i 2003.

Baunehøj: Plejehjemmet Baunehøj blev det sidste sted, hvor de boede dør om dør på plejeafdelingen. Sven døde 1 SEP 2002 og Gerda 2 SEP 2002. Fælles bisættelse fra Lundtofte kirke, hvor de også har fået deres sidste hvilested sammen.

Redaktionel note: Ovenstående selvbiografi er modtaget af Sven Koefoed's ene søn, Niels K., og optrykkes efter aftale med ham. BA, 14.2.2006

Du må citere hvis du angiver sidens adresse.